

СТАНОВИЩЕ

на Центъра за енергийна ефективност ЕнЕфект

ОТНОСНО:

НАСОКИ ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА СРЕДСТВА ЧРЕЗ ПОДБОР НА ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ИНВЕСТИЦИЯ ПО ПРОЦЕДУРА „ПОДКРЕПА ЗА УСТОЙЧИВО ЕНЕРГИЙНО ОБНОВЯВАНЕ НА ПУБЛИЧЕН СГРАДЕН ФОНД ЗА АДМИНИСТРАТИВНО ОБСЛУЖВАНЕ, КУЛТУРА И СПОРТ“, С ФИНАНСИРАНЕ ПО ЛИНИЯ НА МЕХАНИЗМА ЗА ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ И УСТОЙЧИВОСТ

ИНВЕСТИЦИЯ „ПОДКРЕПА ЗА УСТОЙЧИВО ЕНЕРГИЙНО ОБНОВЯВАНЕ НА НЕЖИЛИЩНИЯ СГРАДЕН ФОНД“

КОМПОНЕНТ 4 „НИСКОВЪГЛЕРОДНА ИКОНОМИКА“

Настоящите насоки за кандидатстване за изпълнение на проект по процедура „Подкрепа за устойчиво енергийно обновяване на публичен сграден фонд за административно обслужване, култура и спорт“ представляват документ от особено значение не само защото определят разпределението на значителен публичен ресурс в размер от над 400 млн. лева, но и поради факта, че демонстрират отношението към ролята на този ресурс за изпълнението на политиките и реформите в сградния сектор, инициирани в рамките на Националния план за възстановяване и устойчивост и редица други стратегически и планови документи, сред които особено място заема Дългосрочната национална стратегия за обновяване на сградния фонд.

За съжаление, за пореден път буди недоумение организацията на процедурата за обществени консултации, като считаме, че както размерът на ресурса, така и важността на темата заслужават много повече от едноседмично обсъждане в разгара на летния сезон. Това обаче се оказва по-малкия проблем, тъй като, без да имаме възможност за по-детайлен анализ, още на първо четене изпъкват редица несъответствия между заявените цели на инвестицията и предложените решения, а заедно с това, както неведнъж сме алармирали, няма и връзка между инвестицията, стратегическите насоки на политиките в сградния сектор и заложените реформи.

В частност, основните цели на инвестицията са определени както следва:

- Създаване на устойчив модел на изпълнените мерки за енергийна ефективност, тясно обвързани с критериите за „Зелената сделка“ чрез прилагане на високоефективни мерки, водещи до постигане на потребление на енергия близо до нулево;
- Трансформиране на строителния бранш в устойчив;

- Въвеждане на „зелени“ обществени поръчки (ЗеОП) при изпълнение на мерките за ЕЕ като основен инструмент за постигане на устойчиви практики и използване на екологични критерии в процеса на възлагане;
- Създаване на устойчив модел за финансово обезпечаване на мерки за енергийна ефективност в тяхната всеобхватност, чрез дефиниране, създаване, ситуиране и структуриране на Единен национален фонд за декарбонизация, като основна финансова схема в подкрепа на българската стратегия за дългосрочно обновяване на сградния фонд на територията на страната. По този начин ще се създаде устойчив модел на дългосрочно финансово осигуряване, чрез прилагане и използване на различни приходоизточници и възвръщаемост на инвестициите в период от 5 до 15 г.

С пълна убеденост можем да твърдим, че предложеният механизъм не защитава по никакъв начин постигането на тези цели. Това е особено очевидно от продължаването на порочната практика на 100-процентово безвъзмездно финансиране, което е в директно противоречие с принципите на Зелената сделка, изискващи привличане на максимален обем пазарни инвестиции с ограничените публични средства, и не само че не допринася, но и дефинитивно възпрепятства създаването на устойчив модел за финансово обезпечаване на мерки за енергийна ефективност, както чрез очаквания бъдещ Национален фонд за декарбонизация, така и чрез съществуващите достатъчно на брой финансови механизми. Не се разбира как този подход ще допринесе за устойчивост на строителния сектор (като имаме всички доказателства, че 100-процентовото безвъзмездно финансиране води до точно обратното), а иначе прекрасната идея за налагане на ЗеОП не е защитена в процедурно отношение и не са предложени никакви допълнителни насоки и източници на информация.

По отношение на специфичните цели добро впечатление прави защитената амбиция за обновяване до енергиен клас А; трябва обаче да се има предвид, че постигането на 30% спестявания може да се постигне и от базова линия в енергиен клас В. Това обаче ще ни отдалечи значително от очакваните средни спестявания от 265,62 kWh/m²; в допълнение, логично би било да се приоритизира обновяването на най-неефективните сгради, което така или иначе ще стане задължително след приемането на новата версия на Директивата за енергийните характеристики на сградите през 2023 г. Без да имаме информация за начина на калкулиране на целите, прави впечатление и средния разход за обновяване на квадратен метър 286,24 лв/м² с ДДС за всички разходи, който може да се окаже недостатъчен за постигане на СБНПЕ. Въпреки изрично посочената специфична цел „Осигуряване на по-добро качество на въздуха, условия за живот и работна среда в съответствие с критериите за устойчиво развитие“, високоефективната вентилация с възстановяване на топлина не е задължително условие за изпълнение на проектите, а именно така може да се осигури добро качество на въздуха и здравословни

равнища на въглероден диоксид. В тази връзка, параметрите на комфорт също би следвало да бъдат елемент на мониторинг, но това не е предвидено.

За съжаление, по отношение на доказването на резултатите от инвестицията, се предвижда използване на подход, който е лишен от логика, но пък изисква допълнителен разход, а именно, че „след приключване на дейностите за СМР, в рамките на окончателното отчитане на изпълнявания договор за финансиране на одобрената инвестиция, следва да се изготви независима експертна оценка от сертифициран енергиен одитор, която да докаже потреблението на първична енергия и постигнатите спестявания от обновяването, заложи в подаденото на етапа на кандидатстване предложение по настоящата процедура!“. Технически невъзможно е да се докажат постигнатите спестявания (индикаторите) веднага след изпълнение на мерки за енергийна ефективност, тъй като за тази цел е необходимо информация за потреблението на енергия най-малко за един отоплителен сезон. Това е съобразено в чл. 17, ал. 2 от **НАРЕДБА № Е-РД-04-1 от 22.01.2016 г. за обследване за енергийна ефективност, сертифициране и оценка на енергийните спестявания на сгради:**

Чл. 17. (1) Нов сертификат за енергийни характеристики на сграда в експлоатация се издава:

1. след изпълнение на енергоспестяващи мерки или извършване на строителни и монтажни работи, водещи до промяна на енергийните характеристики на сградата: реконструкция, основно обновяване или основен ремонт, който обхваща над 25 на сто от площта на външните ограждащи конструкции и елементи на сградата, и преустройство на съществуваща сграда, при което се променят енергийните ѝ характеристики;

2. с изтичане на срока на валидност на сертификата.

*(2) Нов сертификат по ал. 1, т. 1 се издава **не по-рано от една календарна година след изпълнението на енергоспестяващи мерки или извършването на строителните и монтажните работи, за която е наличен регистриран разход на енергия по видове горива и енергии, използвани в сградата.***

За преодоляване на този недостатък (и в същото време съобразяване с изискванията на ЕК) препоръчваме задължително въвеждане на система за мониторинг на енергопотреблението в обектите, които ще се финансират по програмата, както и оценка на постигнатите резултати поне един отоплителен сезон след изпълнението на мерките. С цел гарантиране на качеството и постигане на очакваните резултати е препоръчително окончателното плащане към изпълнителите на СМР да е обвързано с постигане на заложените индикатори (подход, използван при ЗеОП), като УО може да разработи или препоръча конкретни условия за плащане към изпълнителите, свързани с постигане на резултат и отговарящи на изискванията на ЗОП, които да бъдат използвани от бенефициентите при организирането на обществените поръчки.

За сметка на поставянето на енергийните одитори в невъзможната ситуация да оценяват спестяванията веднага след извършването на СМР и преди експлоатацията на обектите в отоплителен сезон, те са лишени от много по-адекватната за тяхната

квалификация функция да оценяват и балансират инсталациите за производство на енергия от възобновяеми източници спрямо нуждите за собствено потребление на обекта. Това обаче отново е по-малкият недостатък на процедурата: по-големият проблем е, че отново, най-вероятно за да не бъде застрашена целта за 100-процентово безвъзмездно финансиране, производството на енергия от ВЕИ е ограничено до собственото потребление в рамките на обекта. Както е добре известно, този подход е изключително неефективен, тъй като поради режима на работа на сградите и спецификата на производството на енергия от ВЕИ, огромна част от произведената енергия не може да се използва. Най-малкото, което може да се направи, е да се осигурят необходимите условия произведената енергия, която не може да се употреби в сградата, да се използва в други обекти на същия собственик (в най-честия случай - общината), за което съществува и законова рамка. Разбира се, при подход, който отговаря на европейските и националните стратегически цели за привличане на пазарни инвестиции в сградното обновяване, инсталациите за възобновяема енергия биха били идеална възможност за насочване на собствени или привлечени средства на бенефициентите, при осигуряване на съответната възможност за реализация на цялото количество произведена енергия.

За съжаление обаче, разработването на подобен подход, както и оптимизирането на процедурата за оценяване на проектите, изисква доста повече от една седмица. Ако бъде намерено за необходимо, експертите на ЕНЕфект и организациите от сдружение „Да обновим България“ са на разположение за безвъзмездно доработване на условията на процедурата в предложените насоки.

С уважение,

Драгомир Цанев

Изпълнителен директор

Център за енергийна ефективност ЕНЕфект